

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1 Schijn(werkelijkheid) in het theater

1 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (klassieke) geschriften/boeken (bijvoorbeeld de *Poetica* van Aristoteles)
- (overblijfselen van) (antieke) (amfi)theaters
- (klassieke) toneelteksten
- (overgebleven/gevonden) (antieke) theatermaskers

per juist antwoord

1

2 maximumscore 3

- De lichaamshouding / beweging is mysterieus en/of afschrikwekkend vormgegeven, doordat (een van de volgende):
– Charon langzaam beweegt.
– Charon zijn stok dwars voor zijn borst houdt (waarmee hij de indruk wekt dat hij de stok als wapen kan gebruiken om Orpheus tegen te houden).
– Charon rechtop met de borst vooruit staat (waarmee hij duidelijk maakt dat de meer ineengebogen Orpheus er niet langs mag).
1
- De stem is mysterieus en/of afschrikwekkend vormgegeven, doordat (een van de volgende):
– (klankkleur) de (bas)stem donker/zwaar klinkt.
– (timing) er langzaam / gedragen gezongen wordt.
1
- Het kostuum is mysterieus en/of afschrikwekkend vormgegeven, doordat (een van de volgende):
– het wijde / donkere gewaad het lichaam van Charon deels bedekt en/of zijn lichaam onzichtbaar blijft.
– het masker twee donkere gaten op de plaats van de ogen (holle ogen) heeft.
– het masker een groot / donker gat als mond heeft.
– de stand en/of de vorm van de ogen/mond (mimiek) van het masker een boze / schrikachtige expressie laat zien.
– de kronkelende vormen (haar en baard) van het masker wild (beestachtig/slangachtig) zijn.
– door het masker het gezicht van Charon niet te zien is.
1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

- De zangpartij draagt bij aan de verstaanbaarheid van de tekst, doordat de zangpartij (een van de volgende): 1
 - uit één stem bestaat / een monodie is.
 - een recitatief (vertellende wijze van zingen) is (uitgevoerd door een solist).
 - het ritme van de tekst volgt.
 - duidelijk gearticuleerd wordt gezongen.
 - een rustig tempo heeft / op normaal conversatietempo is gecomponeerd.
- De muzikale begeleiding draagt bij aan de verstaanbaarheid van de tekst, doordat die begeleiding door weinig instrumenten wordt uitgevoerd en/of de zangpartij volgt (basso continuo) 1

4 maximumscore 4

- (voorstelling) Er is een gebouw met zuilen / (klassieke) tempel en/of een koepeldak te zien (dat geïnspireerd is op de klassieke architectuur) 1
- (voorstelling) Er is een pastoraal / geïdealiseerd (arcadisch) landschap voorgesteld 1
- (vormgeving) Er is (lijn-/eenpunts)perspectief gebruikt om diepte te suggereren (en om daarmee een 'doorkijkje' te creëren). / Er is sprake van symmetrie 1
- (theatertechniek) Er is een (toneel)machine / kunst- en vliegwerk gebruikt (een 'deus ex machina' in de vorm van een wolk waarop een godheid/persoon uit de hemel neerdaalt) 1

5 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- De hoveling moest zich aan de etiquette/gedragscodes houden om de goede / ideale uitstraling als hoveling te hebben (Castiglione), waardoor zijn leven gekunsteld / schijn (nep) / ingestudeerd 'theater' leek 1
- De pastorale (was een literair genre dat) stamde uit de klassieke oudheid, een periode die humanisten interessant vonden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 3

drie van de volgende:

- (richtingen) De dansers vormen een groep / positioneren zich steeds om de solist heen (kring om hem heen / halve cirkel achter hem / groep achter of naast hem, zodat hij steeds centraal staat).
- (richtingen) De blikrichting/focus van de dansers is voornamelijk gericht op de solist (waardoor de luisterende houding wordt versterkt / waardoor de aandacht gevestigd wordt op de solist).
- (richtingen) De groep volgt de solist in de verplaatsingen over het toneel (waardoor de solist een leidende rol krijgt).
- (hoogtelagen) De dansers plaatsen zich in een lagere hoogtelaag dan de solist (ze tillen hem op / knielen wanneer hij staat, daarmee wordt de aandacht gevestigd op de solist).
- (combinaties van richtingen en hoogtelagen) De dansers maken bewegingen die de tekst van de solist inhoudelijk verbeelden (bijvoorbeeld trage bewegingen naar boven om de schaduwrijke bomen te verbeelden / bewegingen laag bij de grond die de stenen lijken te verbeelden, waardoor de aandacht gevestigd wordt op de tekst van de solist / het verhaal benadrukt wordt).
- (combinaties van richtingen en voortbeweging in de ruimte) De dansers maken (uitvergrote) bewegingen waarmee ze reageren op de tekst van de solist (bijvoorbeeld reikende armbewegingen naar de solist toe, als hij zingt “schaduwrijke bossen, herinneren jullie je,” waardoor de aandacht op de solist wordt gevestigd / het verhaal benadrukt wordt).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
7	<p>maximumscore 4</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De boodschapper doet hier een beroep op het voorstellingsvermogen van het publiek <p>vormgevingsaspecten van spel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (mimiek) De zangeres speelt met toegeknepen ogen en/of gefronste wenkbrauwen / gefronst voorhoofd en/of wijd opengesperde mond (alsof ze fysieke pijn ervaart) • (gebaren / bewegingen) De zangeres beweegt van hoog naar laag / wiegt heen en weer / maakt neerwaartse bewegingen / steekt haar armen uit (die duiden op verdriet / het verliezen van moed). / De zangeres heeft gespannen / geklauwde handen (die op wanhoop duiden) • stem (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – (volume) De zangeres lijkt veelal hard te zingen (haar eerste geluid lijkt een schreeuw). – (klankkleur) Ze zingt overwegend hoge / schelle tonen (alsof ze fysieke pijn ervaart). – (het gebruik van klemtonen) Haar 'O' wordt beklemtoond (waarmee ze haar wanhoop benadrukt). – (timing) Haar 'O' wordt langzaam gezongen (waarmee ze haar wanhoop benadrukt). 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
8	<p>maximumscore 2</p> <p>De installatie Ego zou je als levend wezen kunnen opvatten, omdat (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – ze zelfstandig lijkt te bewegen. – er een actie en/of reactie plaatsvindt tussen het doek en de dansers. – de installatie een naam heeft, waardoor het lijkt alsof ze een eigen identiteit heeft. – de veranderende vorm van de installatie lijkt aan te sluiten op de gebeurtenis in de scène / in het verhaal. 	
	per juist antwoord	1

Blok 2 Het wezen van dans

9 maximumscore 1

De theorie van Delsarte sloot aan bij het onderzoek van de danspioniers in de twintigste eeuw, omdat (een van de volgende):

- de danspioniers zochten naar het verband tussen het uitdrukken van (diepe) emotie en de manier waarop dit vertaald werd in de fysieke verschijningsvorm / de beweging / de dans (net als Delsarte).
- de danspioniers de bron van alle bewegingen en/of eenvoudige / dagelijkse bewegingen bestudeerden (net als Delsarte).

10 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Modernisten waren geïnteresseerd in dergelijke rituelen, omdat zij dergelijke rituelen zagen als exotisch/mysterieus / oorspronkelijk: Zij meenden dat de mensen in dergelijke culturen, anders dan in het westen, (nog) puur/ onbedorven waren en/of vrij van regels leefden en/of in harmonie met elkaar.

11 maximumscore 2

St. Denis probeert de devotie die de wierook bij haar oproept, uit te drukken met haar lichaam door (twee van de volgende):

- gedragen / langzame, enigszins voorzichtige passen / bewegingen te maken (waarbij ze de langzame, plechtige beweging van een kerkelijke optocht / processie lijkt te imiteren).
- met herhalende armbewegingen de rook te imiteren (die steeds hoger gaat / naar de hemel stijgt).
- met omhooggaande armbewegingen de rook te imiteren (die steeds hoger gaat / naar de hemel stijgt).

per juist antwoord

1

12 maximumscore 3

- voorbeeld van dans: Duncans bewegingen zijn alledaags. / Ze loopt (met haar voeten plat op de grond) / huppelt / springt 1
- voorbeelden van kostuum (twee van de volgende): 2
 - Duncan draagt een los gewaad (dat haar lichaam niet nauw omsluit, zoals een korset).
 - Duncan danst op blote voeten (in plaats van op spitzten).
 - Duncan draagt een gewaad dat op een Griekse tuniek / een zomerjurk lijkt.
 - Duncan draagt haar haren los.

Opmerking

Per juist antwoord 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="280 248 1318 322">• Duncan maakt sprongen en/of grote armbewegingen op de accenten in de muziek <li data-bbox="280 329 1318 398">• Duncan maakt korte bewegingen, zoals huppelen / rennen, op korte klanken in de muziek 	<p data-bbox="1369 286 1390 318">1</p> <p data-bbox="1369 365 1390 396">1</p>
14	maximumscore 3	
	<p data-bbox="280 483 579 515">drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="280 521 1318 786">– (kostuum) een van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="331 562 1318 674">– Het kostuum zit helemaal om Graham heen gewikkeld waardoor het lichaam niet meer te herkennen is / verborgen is, zoals iemand kan vereenzamen / geïsoleerd kan raken door verdriet. <li data-bbox="331 680 1318 786">– Het kostuum zit heel strak om Graham heen gewikkeld, waardoor haar bewegingen enigszins bemoeilijkt worden, zoals iemand gevangen kan zitten in verdriet. <li data-bbox="280 792 1318 866">– (rekwisiet) Graham lijkt bijna vast te zitten op het bankje, zoals iemand vastzit in het verdriet en er niet meer uitkomt. <li data-bbox="280 873 1318 947">– (muziek) De muziek is eenvoudig/minimalistisch (repetitief) en verklankt het gevoel van verdriet. <li data-bbox="280 954 1318 1028">– (belichting) Er is enkel een spotlicht op Graham gericht, dit benadrukt de eenzaamheid die iemand kan voelen in zijn/haar verdriet. <li data-bbox="280 1034 1318 1108">– (decor) Er is geen decor / de achtergrond is zwart / donker, zoals rouw een donkere sfeer oproept / allesomvattend kan zijn. <li data-bbox="280 1115 1318 1189">– (grime) Graham draagt zware / donkere make-up en/of witte schmink, dit benadrukt het gevoel van verdriet. <p data-bbox="280 1218 528 1249">per juist antwoord</p>	<p data-bbox="1369 1218 1390 1249">1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

De vormgeving laat letterlijk een nieuw perspectief zien, doordat (twee van de volgende):

- de dans op de vloer (horizontaal) zichtbaar wordt op de achterwand (verticaal) (de liggende dansers op de vloer worden getoond op de achterwand waardoor ze lijken te vliegen). (Er is sprake van constante perspectiefwisseling.)
- er gespeeld wordt met groot-kleinverhoudingen (de dansers op de vloer zijn kleiner dan het geprojecteerde kind op de achterwand).
- de dansers vanuit een helikopterview / vogelvluchtperspectief worden getoond.
- het getekende decor gecombineerd wordt met echte opnames (waardoor een tweedimensionaal perspectief wordt gesuggereerd en wordt gecombineerd met een ruimtelijk perspectief).
- het geprojecteerde kind als publiek fungeert en de dans vanaf de andere kant bekijkt.

per juist antwoord

1

16 maximumscore 2

- een argument voor, bijvoorbeeld:

De bewegingen en afwisseling in film, tekening en perspectief gaan zo snel, dat je als kijker je niet kunt concentreren op de dans alleen, omdat je anders het (technologisch) verhaal mist en/of het technische verhaal is ingewikkeld/snel, waardoor alleen eenvoudige bewegingen het (technologische) verhaal ondersteunen / erbij passen (en dat maakt de dans minder belangrijk of interessant)

1

- een argument tegen, bijvoorbeeld:

Door deze (moderne) technieken te laten zien in combinatie met bewegingen (die door hun eenvoud laagdrempelig zijn) trek je een nieuwe doelgroep / wordt dans toegankelijker voor een ander publiek / gaan (andere) choreografen/kunstenaars out of the box denken en kunnen nieuwe / andere vormen van dans ontstaan (die belangrijk of interessant zijn)

1

Blok 3 Nep of echt in de beeldende kunst

17 maximumscore 1

Een kunstwerk moest een herkenbare, figuratieve weergave zijn van de zichtbare werkelijkheid. *Vogel in de ruimte* voldeed niet aan dat criterium, omdat het een vrijwel abstract beeld is.

18 maximumscore 4

zeehond:

- vorm (een van de volgende): 1
 - Het afgeplatte stuk aan de bovenkant doet denken aan de snuit.
 - De (L-)vorm wekt de suggestie dat het dier zich opricht (wat een kenmerkende houding van een zeehond is).
 - De vorm is gestroomlijnd, wat past bij de zeehond die zich door water beweegt.
 - De afgeronde/verbrede onderkant/basis verbeeldt de zwaarte/logheid van een zeehond.
- materiaal (een van de volgende): 1
 - Marmer is koud / glad, wat past bij een zeehond in water.
 - De richting van de strepen in het marmer gaat mee met de vorm van een zeehond.
 - Marmer kan het oppervlak laten glanzen als een natte huid.
 - De sokkel is van een soort ruwe zandsteen, wat doet denken aan strandzand waarop de zeehond leeft.

vis:

- vorm (een van de volgende): 1
 - De ovale vorm is plat / gestroomlijnd, wat past bij een vis die zich snel (door water) beweegt.
 - De vorm van de sokkel lijkt gedraaid, wat de wendbaarheid van een vis verbeeldt.
 - De vorm van de glasplaat is horizontaal/dun, als een wateroppervlak.
 - De (samengestelde) vorm van sokkel en glasplaat laat de vis 'zweven' in het water.
- materiaal (een van de volgende): 1
 - Marmer is koud / glad, wat past bij een vis in water.
 - De richting van de lijnen in het marmer geeft de (beweeg)richting aan van de vis en/of roept associaties op met stromend water.
 - Glas is doorschijnend, wat doet denken aan water waarin de vis leeft.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

- (afbeelding 3) Brancusi experimenteerde met de sokkel / onderzocht de sokkel of die onderdeel kon worden van het kunstwerk zelf / kon bijdragen aan het onderwerp / het thema / de inhoud (context) van het beeld (de vorm van de sokkel verbeeldt het vloeiende van water in relatie tot de vis) 1
- (afbeelding 5) Brancusi experimenteerde met het ontbreken van een sokkel (kan een beeld zonder sokkel?) / met wat er gebeurt wanneer de grens tussen beeld en sokkel vervaagt/verdwijnt (de sokkel wordt zelf het kunstwerk, er hoeft geen beeld meer op) 1

20 maximumscore 1

Brancusi's experimenten met de sokkel passen binnen de cultuur van het moderne, omdat hij hiermee (een van de volgende):

- lijkt te willen breken met traditionele regels van de kunst, en het gebruik van sokkels is afkomstig uit de traditionele/conventionele kunstregels.
- onderzoek deed naar de essentie (wezen) van de kunst, en experimenteren met de functie/het belang van een sokkel past binnen dat onderzoek.

21 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (camerabeweging) De camerabeweging van beneden naar boven versterkt de indruk dat de zuil eindeloos is.
- (montage) Het achterelkaar monteren van fragmenten waarin het beeld van beneden naar boven gefilmd is, wekt de suggestie van een eindeloos doorgaande / herhalende beweging.
- (montage) Het achterelkaar monteren van fragmenten waarin op verschillende tijdstippen gefilmd is (afgaande op de wolkenlucht), benadrukt de eindeloosheid/tijdloosheid van het beeld, dat blijft staan bij het verstrijken van de tijd.
- (camerastandpunt) De zuil is van onderaf gefilmd (kikvorsperspectief) en dat versterkt de lengte en/of eindeloosheid van het beeld.
- (kadrering) De bovenkant / onderkant van de zuil wordt soms niet in beeld gebracht, waardoor de eindeloosheid van de zuil wordt versterkt.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

Het publiek kon denken met een echte archeologische opgraving te maken te hebben, omdat (twee van de volgende):

- de beelden begroeid lijken te zijn met koraalachtige vormen / waterplanten / schelpen, waarmee wordt gesuggereerd dat zij zijn aangetast door het lange tijd op de zeebodem liggen.
- de beelden verweerd / geoxideerd lijken, waarmee wordt gesuggereerd dat zij zijn aangetast door het lange tijd op de zeebodem liggen.
- de filmstill (nepdocumentaire) de suggestie wekt dat het beeld daadwerkelijk van de zeebodem is opgetakeld door duikers en/of op de zeebodem is gevonden.
- de manier van tentoonstellen (bijvoorbeeld de vitrinekast, die gevuld is met (ogenschijnlijk) oude, deels vergane voorwerpen) doet denken aan de wijze waarop archeologische vondsten vaak tentoongesteld worden.
- de materialen waarvan de beelden gemaakt zijn zoals brons en marmer vaak onder water worden gevonden.

per juist antwoord

1

23 maximumscore 2

Het publiek had kunnen zien dat het om een nep-ontdekking ging, omdat (twee van de volgende):

- er een figuur uit de hedendaagse populaire cultuur te zien is (Mickey Mouse) die historisch gezien niet past in een eeuwenoude schat.
- er een schedel te zien is van een cycloop, terwijl dit een mythisch wezen is dat nooit heeft bestaan.
- het kleurgebruik van de opgedoken beelden veel feller is dan in werkelijkheid voorkomt.
- de manier van tentoonstellen esthetisch is (het wordt 'mooi' gepresenteerd).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 1

een van de volgende:

- Hirst gebruikt geen ‘wegwerpmateriaal’. Hij kiest voor een duurzaam materiaal (dat zelfs te recyclen is). Zo wil hij de toeschouwer bewust maken van de huidige ‘wegwerpmaatschappij’.
- Door deze materialen te gebruiken, weet Hirst zeker dat zijn werken lang zullen blijven bestaan en zet hij zich af tegen andere kunstenaars, wiens werk gemaakt is van kwetsbare materialen die niet lang bewaard zullen blijven.
- Door duurzame materialen te gebruiken voor onderwerpen die vluchtig / niet serieus / oppervlakkig zijn (zoals Mickey Mouse), zou je kunnen zeggen dat Hirst de kijker laat nadenken over de vraag wat er over zal blijven van de hedendaagse, vluchtige / virtuele cultuur.

25 maximumscore 2

twee antwoorden, bijvoorbeeld:

- Brancusi’s beeld op afbeelding 9 past bij het begrip wezen, omdat hij zocht naar het wezen van de dingen, en de vorm van het hoofd de essentie is van wat een hoofd is / en het hoofd de essentie is van wat nodig is om het lichaam aan te sturen (hier vindt volgens sommige culturen het denken plaats) 1
- Hirsts beeld op afbeelding 10 past bij het begrip schijn, omdat hij de schijn wil wekken dat het hier om een echte archeologische opgraving gaat, en de handen lijken bedekt met koraalachtige vormen / lijken geoxideerd/verweerd, maar kunnen in werkelijkheid nooit teruggevonden worden (de handen lijken die van een fantasiefiguur/piraat / uit een sprookje afkomstig te zijn) 1

Opmerking

Alleen als in de uitleg de relatie tussen het begrip en de afbeelding juist is, en de tekst betrokken is in het antwoord, 1 scorepunt toekennen.

Blok 4 Mythe en sciencefiction in de muziek

26 maximumscore 3

- manier van improviseren: De improvisatie (van de elektrische piano) lijkt in het eerste deel (tot 00:18) niet gebonden aan een harmonische / ritmische basis (free jazz) 1
- ander voorbeeld van vrij element (een van de volgende): 1
 - In het samenspel spelen individuele spelers / zangers (kleine) variaties in hun partijen.
 - Individuele spelers / zangers hebben binnen hun partijen ruimte om keuzes te maken in de uitvoering.
 - De elektrische piano improviseert (vanaf 00:48).
 - De saxofonist speelt een eigen lijn buiten de blazerssectie (vanaf 00:28).
- voorbeeld van gestructureerd element (een van de volgende): 1
 - Er is sprake van een vast thema dat als basis dient voor het nummer.
 - Er is sprake van een vaste songtekst.
 - Het (orkestrale) samenspel heeft een harmonische / ritmische basis.

27 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Sun Ra noemt de zwarte jongeren een mythe: hun bestaan doet er niet echt toe en/of ze zijn in hun eigen maatschappij niet van betekenis. (Ze maken zodoende geen deel uit van de werkelijkheid, net als een mythe of een fictief persoon, zoals Sun Ra.)

28 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Sun Ra's voordracht wordt steeds beantwoord door een herhaling. / Er is sprake van vraag en antwoord ('call and response').
- Sun Ra reciteert / spreekt zijn tekst op gedragen / half gezongen wijze.
- De tekst / voordracht van Sun Ra wordt begeleid door muziek ('house-wrecking').

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Monáe heeft ervoor gekozen om haar maatschappijkritiek te verpakken in een fictief toekomstverhaal over androïden (fantasie), omdat zij zich niet wil richten op het persoonlijke verhaal van een specifieke groep en/of specifiek individu, maar op het universele mechanisme van discriminatie zodat meer mensen zich hierin kunnen herkennen en/of omdat Monáe de boodschap/kritiek/moraal op vermakelijke wijze op het publiek kan overbrengen door de maatschappijkritiek in een fantasieverhaal te verpakken.

30 maximumscore 3

drie van de volgende:

- In de eerste beelden zien we Monáe ongedwongen praten tegen iemand buiten beeld (als in de aanloop naar de opname), terwijl we haar niet horen.
- Monáe doet haar jas uit.
- Monáe draait zich om, weg van de camera.
- De titel vermeldt expliciet 'Take 1' om te benadrukken dat de toeschouwer een integrale (ruwe) opname gaat zien.
- Rechtsonder in beeld is een display/videotimer zichtbaar, een 'ruw' element dat je normaal gesproken nooit in een afgewerkte film ziet.
- Monáe heeft een natuurlijke blik / draagt natuurlijke make-up.

per juist antwoord

1

31 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Monáe verliest haar beheersing/roept/huilt en/of kan een paar regels lang de 'lip sync' (de gelijktijdigheid van zanggeluid en mondbeweging in beeld) niet volhouden 1
- (De boodschap van *Cold War* is 'jezelf durven zijn met al je imperfecties' en deze boodschap wordt met het tonen van de 'fout' versterkt, want) een van de volgende: 1
 - Monáe toont haar eigen imperfectie / kwetsbaarheid / falen (waarmee ze wat ze zingt in praktijk brengt/laat zien).
 - Monáe durft zichzelf te zijn / durft haar tranen/verliezen van beheersing te tonen (waarmee ze wat ze zingt in praktijk brengt/laat zien).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Sciencefiction leent zich goed om maatschappelijke kwesties aan de kaak te stellen, omdat (een van de volgende):

- je kunt laten zien wat er met een maatschappij gebeurt als problemen niet worden aangepakt (dystopie).
- daarmee een utopie / toekomstige, ideale wereld gecreëerd kan worden, waarin alles mogelijk is en waarin praktische oplossingen kunnen worden omzeild.
- je zo de boodschap/kritiek losmaakt van de werkelijkheid / van een (maatschappelijk) probleem, waardoor een publiek er vrijer mee kan omgaan/gemakkelijker andere perspectieven worden geaccepteerd (omdat het toch onwerkelijk is).

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 25 mei te accorderen.

Ook na 25 mei kunt u nog tot en met 8 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

6 Bronvermeldingen

Blok 1

- afbeelding 1 mozaïek, tweede eeuw na Christus
<http://www.firenzefiesolemusei.it/wp-content/uploads/2014/04/6.2.c.jpg>
- filmfragment 1 *L'Orfeo* van Monteverdi, uitgevoerd onder leiding van Jordi Savall, 2002
<https://www.youtube.com/watch?v=dBsXbn0clbU>
- filmfragment 2 *L'Orfeo* van Monteverdi, uitgevoerd onder leiding van Jordi Savall, 2002
<https://www.youtube.com/watch?v=dBsXbn0clbU>
- filmfragment 3 *L'Orfeo* van Monteverdi, uitgevoerd onder leiding van Jordi Savall, 2002
<https://www.youtube.com/watch?v=dBsXbn0clbU>
- filmfragment 4 *L'Orfeo* van Monteverdi, uitgevoerd door De Nederlandse Reisopera, 2020
https://www.youtube.com/watch?v=Uk0Wnhf_b44
- filmfragment 5 *L'Orfeo* van Monteverdi, uitgevoerd door De Nederlandse Reisopera, 2020
https://www.youtube.com/watch?v=Uk0Wnhf_b44
- filmfragment 6 scènes uit *L'Orfeo*, uitgevoerd door De Nederlandse Reisopera, 2020
<https://www.youtube.com/watch?v=APPJbgsqRfI>

Blok 2

- afbeelding 1 Isadora Duncan gefotografeerd door Eadweard Muybridge, 1900
https://cdn.ilpost.it/wp-content/uploads/2012/04/2659524_10-copy.jpg?x72029
- filmfragment 1 *Incense*, Ruth St. Denis, 1906
<https://www.youtube.com/watch?v=eHeFx-jf8OY>
- filmfragment 2 *Isadora*, geregisseerd door Karel Reisz, 1968
DVD
- filmfragment 3 Martha Graham, *Lamentation*, 1930
<https://vimeo.com/14510115>
- filmfragment 4 David Middendorp, *Another Kind of Blue are 7 Years old again*, 2016
<https://www.youtube.com/watch?v=9qMM170Yna4>

Blok 3

- afbeelding 1 Constantin Brancusi, *Vogel in de ruimte*, 1923, gepolijst messing
<https://www.moma.org/calendar/exhibitions/2038>
- afbeelding 2 Constantin Brancusi, *Zeehond*, 1943, marmer
<https://i.pinimg.com/originals/b2/0b/d3/b20bd3041feb50005d9711be96b36561.jpg>
- afbeelding 3 Constantin Brancusi, *Vis*, 1927, marmer/glas
<http://brancusi.1dez.com/poze%20opere/full%20size/pestele%201927%201.jpg>
- afbeelding 4 sculptuur uit de achttiende eeuw
<https://i.pinimg.com/originals/90/d1/1e/90d11e4a980780de5331fb83ff05c7f9.jpg>
- afbeelding 5 Constantin Brancusi, *De zuil zonder einde*, 1918
<https://arthur.io/img/art/0001734490d26352e/constantin-brancusi/endless-column/large/constantin-brancusi--endless-column.jpg>
- afbeelding 6 Damien Hirst, onder andere een schedel van een cycloop uit *Treasures from the Wreck of the Unbelievable*, 2017
<https://archidea.com.ua/i/36/00/32/360032/b140e1d94ca5a26c5a1582fb7b49b7b6.jpg>

- afbeelding 7 Damien Hirst, *Treasures from the Wreck of the Unbelievable*, 2017
https://lenferdesarts.files.wordpress.com/2017/05/a_collection_of_vessels_from_the_wreck_of_the_unbelievable.jpg
- afbeelding 8 Damien Hirst, *Treasures from the Wreck of the Unbelievable*, 2017
https://www.zeelandnet.nl/weblog/data/toos/item_images/damien%2010.jpg?1511864277238
- afbeelding 9 Constantin Brancusi, *Slapende muze*, 1910
<https://admin.revistasinteza.ro/wp-content/uploads/2017/05/Clipboard02-6.jpg>
- afbeelding 10 Damien Hirst, *Treasures from the Wreck of the Unbelievable*, 2017
<https://www.cellophaneland.com/wp-content/uploads/2020/04/Damien-Hirst-Treasures-from-the-Wreck-of-the-Unbelievable-ph.-Irene-Fanizza-02-650x367.jpg.webp>
- filmfragment 1 Constantin Brancusi, *De zuil zonder einde*, 1938
<https://www.nytimes.com/2018/08/02/arts/design/brancusi-sculptures-moma-films.html>

Blok 4

- geluidsfragm 1 Sun Ra, *Space is the Place*, 1979
<https://www.youtube.com/watch?v=3ZwW3tw86SY>
- filmfragment 1 Sun Ra, *Space is the Place*, 1972
<https://www.youtube.com/watch?v=mZso7bNq-dl>
- filmfragment 2 Sun Ra, *Space is the Place*, 1972
<https://www.youtube.com/watch?v=mZso7bNq-dl>
- filmfragment 3 traditionele Afro-Afrikaanse kerkdienst
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=X8KkjlUgkTY>
- filmfragment 4 Janelle Monáe, *Many Moons*, 2008.
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=EZyyORSHbaE>
- filmfragment 5 Janelle Monáe, *Cold War*, 2010
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=lqmORiHNtN4>
- filmfragment 6 Janelle Monáe, *Cold War*, 2010
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=lqmORiHNtN4>

Alle sites zijn voor het laatst geraadpleegd omstreeks augustus 2021

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.